Fl-okkażjoni ta' għeluq il-35 sena mill-mewt ta'

Mro MIKIEL FARRUGIA (1898-1969)

Minn Grazio A. Grech

Fost il-mużiċisti Għawdxin li għamlu ġieħ u unur lil art twelidhom, billi għallmu u xerrdu l-kultura mużikali, insibu lis-surmast Mikiel Farrugia.

Is-surmast Mikiel Farrugia twieled il-Belt Victoria, Għawdex, nhar l-14 ta' Frar, 1898. Missieru kien jismu Salvu u ommu Karmena mwielda Debrincat. Hu żżewweġ lil Marija Vella f'Novembru, 1929, u kellhom disa' ulied.

Is-surmast Farrugia tħarreġ fl-arti mużikali taħt is-surmastijiet Ġużeppi Attard, Anton Micallef, S. Mallia, kif ukoll ta' Mro. Aurelio Doncich. Dan ta' l-aħħar kien surmast-direttur tal-banda 'King's Own' tal-Belt Valletta li magħha s-surmast Farrugia għamel xi żmien idoqq. Mro. M. Farrugia kien ukoll Assistent direttur tal-banda 'San Gejtanu' tal-Ħamrun, waqt li fl-1933, għal xi żmien, kien inħatar ukoll surmast direttur tal-banda 'Prekursur' tax-Xewkija.

F'Għawdex Mikiel Farrugia kien idoqq mal-banda 'La Stella' u tagħha kien kemm Assistant surmast kif ukoll, għal diversi snin, membru tal-kumitat. Billi Mro. Farrugia għamel xi żmien fl-armata hu kien ukoll idoqq mal-banda tal-militar.

Matul is-snin is-surmast Mikiel Farruġia għadda minn diversi mumenti sbieħ. Fis-snin għoxrin, bħala bandist tal-banda 'King's Own' esegwixxa b'abbilità kbira biċċa mużika fi programm u bħala rikonoxximent kien ingħata ċurkett bħala rigal. Mument sabiħ ieħor kien meta waqt programm mal-banda 'La Stella' ta' Għawdex esegwixxa bis-saxafon sopran, *'scherzo da concerto'* ta' Gatti nhar il-31 ta' Lulju, 1927.

Is-surmast Mikiel Farrugia kien ukoll vjolinista. Hu kien jifforma parti mill-mużika tal-Kappella tal-Katidral ta' Għawdex, kif ukoll f'dawk ta' Mro. Giuseppe Giardini Vella u Mro. Pawlu Lanzon. Minn rikors datat 27 ta' Settembru, 1920, nafu li s-surmast Farrugia talab lill-Kapitlu tal-Katidral ta' Għawdex sabiex ma jibqax jissostitwixxi lill-kurunettista Ġużepp Grech fil-Mużika tal-Kappella tal-Katidral, iżda jsir membru effettiv. Madankollu Mro. M. Farrugia kellu wkoll orkestra li biha kien jieħu sehem f'diversi attivitajiet, u li għaliha kkompona għadd ta' valzi.

Is-surmast M. Farrugia ma waqafx hawn. Ġie deċiż li jgħallmu l-mużika lit-tfal ta' l-Istitut ta' l-Orfni 'San Ġużepp' f'Għajnsielem. L-għan ewlieni ta' dan kien, biex fost oħrajn, it-tfal li joħorġu mill-Istitut jekk igħarfu japprofittaw, jekk ikollhom ftit tagħlim ta' mużika, ikunu jistgħu jidħru fis-soċjetà b'wiċċhom minn quddiem u jkunu wkoll il-veri ċittadini onesti u bil-għaqal. Billi s-surmast Anton Muscat Azzopardi ma setax ikompli jħarreġ fil-mużika lit-tfal ta' dan l-Istitut, ippropona bħala s-sostitut tiegħu lis-surmast Mikiel Farrugia. Dan aċċetta din l-istedina u kellha tkun id-dedikazzjoni u l-ħeġġa tiegħu li wasslet sabiex il-banda 'San Ġużepp' ta' l-Istitut ta' l-Orfni tidher fil-pubbliku fis-sena 1931. Fil-5 ta' Lulju, 1931, fl-okkażjoni tat-tberik tal-qniepen tal-knisja ta' Savina, fil-Belt Victoria, il-banda 'San Ġużepp' ħarġet iddoqq għall-ewwel darba barra mir-raħal ta' Għajnsielem.

Wara s-suċċess li s-surmast Mikiel Farrugia għamel bit-twaqqif tal-banda 'San Ġużepp' ta' l-Istitut ta' l-Orfni, imwaqqaf f'Għawdex minn Mons. Ġużeppi De Piro fl-1925, fl-1934 il-moviment tal-Boys Scouts tax-Xagħra, Għawdex, iddeċieda li fi ħdanu jwaqqaf banda formali. Għal dan il-għan Ġużeppi Attard megħjun minn Mosè Galea avviċinaw lis-surmast Farrugia sabiex iħarreg lill-aljievi u jwaqqaf din il-banda. Intant il-banda tal-Boys Scouts, illum mgħammda bl-isem ta' 'Victory', kienet ħadet sehem għall-ewwel darba fil-purċissjoni tal-Ġimgħa l-Kbira tas-sena 1935. Tlett snin wara, din il-banda qasmet għal Malta u ħadet sehem fil-festa ta' Stella Maris f'Tas-Sliema, f'Awissu, 1938.

Is-surmast Mikiel Farrugia rtira minn mal-banda 'San Ġużepp' fis-sena 1946, waqt li kumment fil-ġurnal 'Il-Berqa' tal-5 ta' Ottubru, 1967, igħarrafna li kien sar magħruf li s-surmast Mikiel Farrugia rtira minn surmast-direttur tal-banda 'Victory'. Matul iż-żmien li s-surmast Farrugia dam surmast-direttur ta' dawn iż-żewg baned, dawn il-baned kibru u mxew 'il quddiem fl-arti mużikali u sena wara l-oħra kienu jieħdu sehem primarju fil-festi tar-raħal rispettiv tagħhom kif ukoll f'festi titulari oħra f'Għawdex u f'festi oħra ta' natura nazzjonali.

Is-surmast Mikiel Farrugia kkompona wkoll għadd ta' xogħlijiet mużikali. Fost dawn insibu mużika sagra, innijiet, marċi sinfoniċi, sinfoniji, *overtures*, intermezzi, valzi, marċi reliġjużi, funebri u brijużi, kif ukoll arranġamenti mill-opri għall-banda. Lista ta' xi xogħlijiet mużikali tiegħu qiegħda wkoll tiġi ppubblikata ma' din il-kontribuzzjoni.

Is-surmast M. Farrugia kien ukoll mastrudaxxa gwapp, tant li kien magħruf bħala l-mastrudaxxa tal-knejjes. Mill-professjoni mniżżla fl-att taż-żwieg naf li fl-1928 kien diġà jaħdem ta' mastrudaxxa. L-ewwel ħanut tiegħu kien sitwat fi Triq Karità, illum Triq Alfons M. Hili, u wara fi Triq id-Dejqa, fejn nafu jien.

Xogħlijiet artistiċi fl-injam minn tiegħu bħal korijiet, ventartali, ġelandri, bradelli, u xogħol ieħor fl-injam jinstabu mxerrda f'diversi knejjes f'Malta u Għawdex. Il-fatt li s-surmast Farrugia kien ukoll jiddesinja ma hix ħaġa kbira li xogħlijiet tiegħu ġew esegwiti fuq disinni tiegħu stess.

Insibu li l-injam tal-korijiet tal-Parroċċi tal-Fontana u Kerċem u t-tużell li kien jintrema fil-festi tal-Kwaranturi f'San Ġorġ illum jinstab f'Birżebbuġa, Malta huma xogħol tas-surmast Mikiel Farrugia. Xogħlijiet oħra minn tiegħu jinstabu f'diversi knejjes u parroċċi oħra, fosthom fin-Nadur, il-Munxar, f'San Ġorġ u fil-knejjes tal-Patrijiet kemm Franġiskani kif ukoll Agostinjani. Fix-Xagħra nsibu li s-surmast M. Farrugia ħadem il-pedistall li fuqu hemm l-istatwa ta' San Mikiel kif ukoll l-iskultura tal-pedistall tal-Bambina li jintrema kull sena fil-pjazza.

Fil-bidu ktibt li s-surmast Farrugia kellu disat'itfal. Fost dawn insibu li, Ġużeppi, Tarċisju, Ġorġ Koli u Pawlu, kienu għal bosta snin bandisti tal-banda Cittadina 'Leone', waqt li ġie li wkoll daqqew mal-banda 'Victory' tax-Xagħra. Oħthom, Ġina, kienet ukoll tgħallem il-koregrafija kemm fi ħdan is-Soċjetà Filarmonika 'Leone' kif ukoll fiċ-Ċentru Parrokkjali tax-Xewkija, sew meta kien se jkun hemm żfin għall-karnival kif ukoll żfin għal xi attività teatrali bħal operetti u opri liriċi.

Is-surmast Mikiel Farrugia għamel ukoll xi żmien jaħdem mal-Gvern. Huwa miet fid-19 ta' Diċembru, 1969, u fil-funeral tiegħu ħadet sehem il-banda 'Victory' tax-Xagħra. Fis-sena 1997 ġiet imsemmija għalih triq fix-Xagħra.

Lista ta' xi kompożizzjonijiet mużikali ta' Mro. M. Farrugia.

Innu bis-sehem tal-Banda, Kor, Tenur, u Baritnu
Lil Marija Bambina

Inni Marċi
Lil Marija Bambina
Lil Santa Margerita
Lil San Ġużepp

Marċi Reliġjużi
San Ġorġ
San Ġużepp
St. Michael

Marċi Militari
San Giorgio
Santa Marija

Marċi Sinfoniċi
Bianca e Rossa
San Ġorg
7th September
S. Pio. V
The Red, White and Blue
Marija Bambina
8th September, 1958

Marċi Funebri

Sinfonji
Santa Cecilia
Lina du Puo
Lina De Piro
Reconciliazione

Intermezzi
A Mons. E. Dandria
Our Commissioner

Overtures
Lord Baden Powell
Loyalty
H.M. Edward VIII

Marċi Brijużi
Volate la Salute
Jolly Jack
Illustrious
Victorious
Ghawdex
Korea

Valz
L'Orfanello

Mużika Sagra
Tantum Ergo
Domine Ad Adinvandum